

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

DOI: 10.34015/2523-4552.2024.2.01

УДК 94(477.43). 084 "1953"

Ярмиш О. Н.,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
професор кафедри теорії та
історії держави і права Національної
академії Служби безпеки України,
заслужений юрист України
ORCID: 0000-0002-4811-4520

Греченко В. А.,

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри гуманітарних
дисциплін та українознавства,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, заслужений
працівник освіти України
ORCID: 0000-0002-6046-0178

СПРАВА ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙХАРЧОТОРГУ В М. КИЄВІ (1953 Р.)

На початку 1953 р., на схилі сталінського тоталітарного режиму, економічна злочинність в радянській державі продовжувала залишатися на високому рівні. Про це свідчить, зокрема, достатньо типова для того часу справа Подільського райхарчоторгу м. Києва. Злочинна зграя у кількості 13 осіб, в яку входили кілька директорів цієї структури, завідувачі магазинами та продавці, упродовж 1945-1952 рр., користуючись своїм службовим становищем, доступом до дефіцитних в усі радянські часи продуктів, використовуючи шахрайські способи (збільшення вологості булочок, які випікалися, риби, яка коптілася, систему виписки подвійних накладних, укладення фіктивних актів) здійснювали розкрадання в особливо крупних розмірах, загальна сума яких склала 5,66 млн рублів. Ці дії були кваліфіковані як діяльність «ворогів народу» у стилі 1937 року. Великий масштаб розкрадань надав цій справі резонансного значення, - тому про хід судового процесу доповідалося очільникові республіки – першому секретареві ЦК КПУ – Л. Г. Мельникову. Значення процесу також підкреслює те, що справа розглядалася Верховним судом республіки в якості суду першої інстанції (це передбачалося законодавством щодо особливо вагомих справ), державне обвинувачення в суді підтримував І. Д. Ардеріхін – заступник прокурора УРСР,

а підсумкову довідку про процес підписав Голова Верховного суду УРСР П. Х. Нощенко. Обвинувачені, судячи з матеріалів судового процесу, були людьми низьких моральних якостей, більшість з них була членами компартії, їхніми вчинками керувала жадібність та прагнення досягти високого рівня життя будь-яким, навіть незаконним, способом. Вони скористалися недоліками соціалізму, неспроможністю радянської держави забезпечити своїх громадян необхідною кількістю продуктів, продажністю компартійних та радянських керівників Подільського району, недостатнім контролем за діяльністю райхарчоторгу з боку вищих органів. І все це відбувалося в добу правління Сталіна, а славленого «порядку» не було.

Ключові слова: Україна, 1953-й рік, торгівля, суд, міліція, протидія економічній злочинності.

Постановка проблеми. Економічна злочинність – це, як відомо, економічна діяльність, яка здійснюється систематично на професійній основі методами, забороненими законом, спрямована на отримання прибутку, і здатна суттєво впливати на організацію і функціонування господарського механізму. Протидія економічній злочинності упродовж усієї радянської історії була важливим напрямом діяльності різних правоохоронних органів. Способи та методи діяльності злочинців у цій сфері багато в чому залишаються однаковими протягом багатьох років, а протидія їм теж спирається на попередній досвід. Тому вивчення резонансних справ та проявів економічної злочинності минулих років має не лише науково-академічне, а й конкретно-практичне значення, як от справа Подільського райхарчоторгу м. Києва 1953 р., про яку далі йтиме мова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ця тема ніколи не досліджувалася в українській історико-правничій літературі. Деякі аспекти, що стосуються загальноісторичного тла політичних подій, криміногенної ситуації, яка склалася на початку 1950-х років в республіці,

вивчалися в дисертаціях С. А. Саблука [1], О. В. Пристайко [2], М. М. Геруса [3]. Ця тема також знайшла своє певне висвітлення в монографії авторів даної статті «Міліція в Україні в період часткової лібералізації політичного режиму (березень 1953 – серпень 1962 рр.): історико-правове дослідження» [4] та деяких попередніх публікаціях авторів [5, 6, 7]. Основним джерелом для даної публікації стала справа з Центрального державного архіву громадських об'єднань та українців (ЦДАГОУ) – Ф.1 Оп.24. Спр 2811 [9], матеріали якої раніше ніколи не публікувалися в науковій літературі.

Постановка завдання. Автори, спираючись на документальний матеріал з центрального архіву, прагнули показати на прикладі типової справи про розкрадання в Подільському райхарчоторзі м. Києва прояви економічної злочинності в післявоєнні роки, розкрити деякі передумови та причини цієї злочинності, які мали корені в самій природі соціалізму, хабарництві компартійної верхівки міськрайону та керівників торгівельної організації.

Виклад основного матеріалу. 13 січня 1953 р., в один день з по-

відомленням про слідство у справі «лікарів-шкідників» [10], у Києві почався судовий процес над групою розкрадачів з Подільського райхарчоторгу м. Києва. Про початок та хід цього процесу адміністративний відділ ЦК КП України щоденно подавав письмову інформацію 1-му секретареві ЦК КПУ Л.Г. Мельникову. Чи випадковим був такий збіг дат повідомлень про два ці процеси? В радянсько-комуністичні часи одночасність таких кампаній навряд чи була випадковою. Інше питання – чому про цей процес доповідали особисто «шефу всієї України»? Тут відповідь очевидніша – це означало, що йому надавали суттєвого значення, вважали непересічною подією, яка заслуговує на увагу керівника республіки і має резонансне значення і для населення. Поєднання цих процесів у часі може означати прагнення республіканської компартійної верхівки показати, що не лише в Москві ведеться боротьба зі злочинністю, але й у столиці радянської України – Києві. Можливо, цим хотіли досягти кумулятивного ефекту – посилити враження від своєї роботи у сфері протидії злочинності і вразити не лише союзне керівництво, але й місцеве населення, показавши себе завзятими борцями зі злочинністю. Це було тим більше необхідно, оскільки дефіцити продовольчих товарів в той час постійно відчувалися більшістю населення, а тепер провину за це можна було покласти на розкрадачів з торгівлі, що було частковою правдою, відвернувши увагу від недоліків радянського соціалізму, який упродовж усієї своєї історії не зміг забезпечити достатку населенню, особливо у сфері продовольства.

На лаві підсудних опинилися 13 осіб – колишніх працівників Подільського райхарчоторгу м. Києва, 10 з яких повністю визнали свою вину, а решта – частково. 10 були членами КПРС.У залі судового засідання знаходилося біля 800 осіб [9, с. 128], які мали спеціальні перепустки і вхід яких контролювався міліцією. Це означало, що склад «глядачів», як це робилося й на інших гучних процесах, починаючи з 1930-х років – періоду «Великого терору», був ретельно підібраним.

Першим покази давав колишній завідувач виробництвом райхарчоторгу Серебряник (в документі прізвища підсудних даються без ініціалів – авт.), який повідомив, що в райхарчоторзі працював з 1944 р. У 1945 р. тільки що призначений директором торгу Рабінович став вимагати від нього щомісячного хабаря в 10 тис. рублів, по 2 тис. від цеху. Після грошової реформи 1947 р. Серебряник почав передавати йому по 5 тис. рублів. Всього таким шляхом передав колишнім директорам Подільського райхарчоторгу Рабіновичу – 380 тис. рублів, Лебедеву – 55 тис., Єременку – 35 тис. руб. Крім того, Серебряник свідчив, що в різний час передав представникові Київського міськторгвідділу Левіну-Когану – 200 тис. руб. Особисто ним було присвоєно більше 160 тис. руб., які він приховував на 16 ощадних книжках, виданих на пред'явника, закопаними в землю та інші місця. Ці гроші були отримані шляхом погіршення якості продукції, що випускалася, утворювалися надлишки, які безобліково реалізовувалися в магазинах через директорів та продавців, які теж мали свою частку [9, с. 129]. Серебряник стверджував, що його

примусили стати на злочинний шлях колишні керівники райхарчоторгу, що викликало сміх присутніх у залі судових засідань.

Колишній директор райхарчоторгу Єременко заявив, що початком його злочинної діяльності стала бесіда з колишнім 1-м секретарем Подільського райкому КПУ П. Ф. Негодою, який, зустрівшись з ним після повернення з курорту, запропонував надати йому продуктів та спиртних напоїв на 12 осіб для вечірки на честь його приїзду, що Єременко і виконав. Тобто, з підказки слідчих чи самотійно (в що не дуже віриться!) підсудний намагався перекласти вину за організацію хабарництва на представника компартійного органу, і не рядового, а очільника району столиці республіки – м. Києва. Навряд чи він це зробив би, якби не знав, що цей керівник знаходиться під слідством, про що йому, найвірогідніше, і повідомив слідчий, очевидно, допитуючись, чи не було у Єременка злочинних зв'язків з 1-м секретарем Подільського райкому КПУ.

Після цього Єременко зустрівся з Рабіновичем, який детально охарактеризував працівників харчоторгу, повідомивши про їхні наміри дати йому гроші (хабарі), на що він дав згоду. Хабарі він отримував від 12 осіб, які збирали їх з продавців. Всього отримав 70 тис. рублів, 30 тис. з яких передав колишньому директорові Чуєнкові. Визнав, що брав у підпорядкованих магазинах фрукти та овочі, заявивши, що нібито розплачувався за них грішми [9, с. 130].

Інший колишній директор райхарчоторгу Лебедев показав, що гроші в завідувачки магазином Хіль-

ко він не вимагав, як вона каже, а вона сама заносила в кабінет, коли він був один і клала їх на стіл, а коли він нібито хотів в'яснити, звідки гроші та для чого занесені, вона втікала з кабінету. А гроші він забирав собі. Таке наївне пояснення, яке, звичайно, не могло когось переконати: ні суддів, ні глядачів у залі судового засідання. На це інший підсудний – Серебряник подав репліку, що хоча попередній підсудний і «лебідь», але від відповідальності йому не улетіти [9, с. 132].

Лебедев також показав, що за час його керівництва збитки райхарчоторгу склали 2 млн 36 тис. рублів. У залі судового засідання почалися обурені вигуки: «Ось, хто підриває торгівлю, вішати їх треба» [9, с. 133].

Підсудний Левін, колишній завідувач магазином, показав, що отримував у заступника завідувача фруктовим складом Дорфмана яблука 1-го сорту, продавав їх як яблука 1-го сорту, а потім випишував нову накладну на третій сорт яблук за тим же номером, першу накладну знищували, а за другою звітували. Різницю в ціні ділили між собою. Він також брав участь в покритті недостачі по магазину №732, бо завідувач магазином Белогородський систематично пиячив, вів розпусний спосіб життя, на роботу не з'являвся. У магазин приїжджав на таксі з жінками, брав закуски, випивку та від'їжджав. Його дії ніхто з керівництва не міг припинити, оскільки вони були пов'язані злочинним отриманням від нього грошей. Довго недостачу приховували фальшивими ревізіями, а Белогородський, бачачи таке, нахабнів ще більше і довів розтрату по магазину до 167 тис. руб. Єременко зібрав нараду завідувачів магазинів,

які були з ним на злочинному зв'язку, де вимагав покрити цю недостачу. Недостача була покрита шляхом виписки безтоварних накладних на магазини, з якими «співпрацювали» злочинці, та внесенням готівкових коштів, набутих злочинним шляхом. Левін заявив, що при обшуку у нього було вилучено 146 тис. рублів. Прокурор продемонстрував залу фото цих грошей в скляних банках. На питання, чому гроші зберігалися в скляних банках, Левін відповів: «Щоб не зіпсувалися», на що зал відповів вибухом сміху [9, с. 134].

Підсудний Ланцман, колишній завідувач фруктовим складом, покази давав, як відзначав автор записки в ЦК КПУ, неширо, загальними фразами, але вимушений був визнати, що з Левіним і Дорфманом по 200 накладних відпустив зі складу яблука 1-го сорту за 3-й сорт, на чому особисто присвоїв 40 тис. руб [9, с. 134].

Свідки – представники фруктових радгоспів, які поставляли фрукти Подільському райхарчоторгу, розповідали, з якою любов'ю вони вирощували фрукти, і з презирством викривали підсудних. На питання експерта, чи могли за 3 дні шляху прийти в непридатність 30% їхніх першосортних яблук, головний агроном фрукторадгоспу «Червоний партизан» відповів, що «така можливість виключається. Зараз суду і народу видно, що стали непридатними не 30% наших яблук, а 100% керівництва Подільського райхарчоторгу» [9, с. 134], що викликало сміх в залі.

Під час перерви на процесі, присутні висловлювали свою думку, обговорювали почуте та побачене.

Один з них - літня людина, років 60, сказала, що працює сторожем, заробляє мало, іноді буває сердитим за поганого постачання в м. Києві, а «виявляється – причина в іншому - в радянську торгівлю прокралися шахраї. Ми тут також винні, що не допомагаємо органам їх ловити. Прийдеш в магазин, іноді не дадуть здачу копійок 10-20 і ти мовчиш, а у цих людей за прилавком розвиваються великі апетити і вони починають вчиняти великі злочини» [9, с. 135].

Було встановлено, що невідомо як у зал засідання пройшла дружина підсудного Чупахіна, яка потім була виведена. Була дана вказівка Київському міськкому компартії посилити контроль за виданням перепусток, а міліції - посилити пропускну систему [9, с. 135]. Це підтверджує висловлену нами раніше думку про відбір глядачів у залу судових засідань і вказує на «контролера» цього відбору – Київський міськком компартії.

Інші присутні в залі засідань відзначили, що погано контролюється робота торгівельних організацій з боку міністерства торгівлі, державного контролю та міліції. Особливо погано, як вони вважали, слідкують за роботою баз поставників. Ці бази на свій розсуд видавали товари, комусь дефіцитні в будь-якій кількості, а комусь - з обмеженнями. Було чимало висловлювань щодо репресивних заходів проти членів сімей підсудних. Пропонувалося виселити їх з Києва [9, с. 136-137].

Під час судового розгляду справи була встановлена злочинна діяльність санітарного лікаря Подільського райхарчоторгу Шерман, яка проходила спочатку у справі як свідок. Зловживаючи службовим

становищем, вона систематично вимагала і брала хабарі у директорів магазинів. Її взяли під варту у залі суду [9, с. 137].

Державне обвинувачення в суді підтримував прокурор І. Д. Ардеріхін – заступник прокурора УРСР, що ще раз свідчить про значення, якого надавалося цьому процесу. Він, як тоді було прийнято (йшов січень 1953 року), дав політичну оцінку злочину, підкресливши, що суд над розкрадачами з райхарчоторгу є суд «над ворогами народу». Він також повідомив, що колишні керівники Подільського району, які були покровителями злочинців, притягнуті до відповідальності. Прокурор висловив переконання, що не можуть залишатися непокараними дружини та повнолітні діти обвинувачених як співучасники злочинів. Злочинці завдали державі матеріальної шкоди на суму понад 5 млн.660 тис.руб. В основному розкрадалися фрукти, овочі, хлібобулочні вироби. Повідомлення про ці факти присутні в залі засідань суду зустріли з обуренням та вигуками: «Розстріляти їх усіх». Вимога прокурора визначити усім підсудним покарання терміном на 25 років була зустрінуто оплесками присутніх [9, с. 140].

Завідувач адміністративним відділом ЦК КПУ І. Голинний, який був автором цієї доповідної записки 1-му секретареві ЦК КПУ Л.Г. Мельникову, дозволив собі і критичні зауваження на адресу заступника про-

курора республіки Ардеріхіна. Поряд з позитивної оцінкою промови Ардеріхіна, - як він писав, - «слід відзначити, що детальний виклад низки малозначних фактів злочину, знижував його гостроту та розсіював увагу присутніх в залі. Адвокати в своїх промовах правильно оцінювали зібрані судом докази вини своїх підзахисних, але просили суд врахувати участь деяких з них у Другій світовій війні» [9, с. 140].

Підсудний Куперштейн, виголошуючи останнє слово, весь час плакав. Підсудний Роянський сказав, що вирок, який буде винесений судом, буде правильним, справедливим і він не в змозі просити про його пом'якшення [9, с. 141].

5 лютого 1953 р. у повідомленні в ЦК КПУ Голова Верховного суду УРСР П. Х. Нощенко¹ підвів підсумки цього процесу. Він вказав на основні способи розкрадання в райхарчоторзі. Для розкрадання злочинці використовували різноманітні способи: збільшення вологості булочок, які випікалися, збільшення вологості риби, яка коптилася, систему виписки подвійних накладних, укладення фіктивних актів і т.д. Розкрадачі в Подільському райхарчоторзі знаходилися під протекцією колишнього 1-го секретаря Подільського райкому КПУ Негоди та голови Подільського райвиконкому Бови, які, як показали деякі підсудні, самі отримували частину вкраденого грошима та продуктами. Вони притягувалися до

¹ **Нощенко** Петро Хомич (1907 – 1967) – український радянський діяч органів юстиції. У 1931 р. закінчив Ленінградський інститут радянського будівництва і права. У 1938–1940 рр. – прокурор Ворошиловградської області. У 1940–1945 рр. — прокурор Сталінської області. 1945–1948 рр. – 1-й заступник прокурора Української РСР. 1948–1957 рр. – голова Верховного Суду Української РСР. У 1957–1960 рр. – заступник Київського окружного транспортного прокурора. У 1960–1962 рр. – помічник прокурора Української РСР у справах спеціальної прокуратури.

кримінальної відповідальності. На судовому засіданні було встановлено, що не притягнуті до кримінальної відповідальності співучасники розкрадань – це дружини та близькі підсудних. Так, дружина Рабіновича, у якого вилучено 167 150 руб., закопані в с. Носівка Чернігівської області, мала багато речей, куплених на вкрадені гроші. Не притягнута була й родичка Рабіновича, на садибі якої в с. Носівка були закопані вкрадені гроші та цінності. Те ж саме можна сказати щодо дружини Куперштейна, у якого в квартирі, в стіні, були замуровані 11 ошадних книжок на пред'явника на суму 70 тис. руб. Не притягувалась на слідстві також дружина Серебряника. Суд притягнув до кримінальної відповідальності 6 укривачів та пособників розкрадачів. З 13 засуджених один отримав вирок – 20 років, а всі інші – по 25 років позбавлення волі, з поразкою в правах на 5 років. Їхнє майно було конфісковане. Був також задоволений позов Подільського райхарчоторгу, – з усіх підсудних солідарно було стягнуто завдану шкоду на суму 5 млн 660 тис. 235 рублів 75 коп. [9, с. 163-164].

Висновки. Отже, можна констатувати, що справа Подільського райхарчоторгу м. Києва була достатньо типовим проявом економічної злочинності радянських часів. Злочинна зграя у кількості 13 осіб, в яку входили кілька директорів цього райхарчоторгу, завідувачі магазинів та продавці в цій структурі, упродовж 1945-1952 рр., користуючись своїм службовим становищем, доступом до дефіцитних в усі радянські часи продуктів, використовуючи шахрайські способи (збільшення вологості булочок, які випікалися,

риби, яка коптилася, систему виписки подвійних накладних, укладення фіктивних актів) здійснювали розкрадання в особливо крупних розмірах, загальна сума яких склала 5,66 млн рублів. Можливо, тому їхню діяльність кваліфікували як діяльність «ворогів народу» у стилі 1937 року. Очевидно, що саме великий масштаб розкрадань і надав цій справі резонансного значення, - тому про хід судового процесу доповідалося найголовнішій посадовій особі республіки – першому секретареві ЦК КПУ – Л. Г. Мельникову, причому робилося це щоденно, що теж підкреслює значення, яке приділялося цьому процесу. Якби значення було меншим, то доповідали б за результатами процесу або просто абзацем у загальному зведенні про стан злочинності в республіці за якийсь період (скажімо, за місяць). Значення процесу також підкреслює те, що справа розглядалася Верховним судом УРСР, державне обвинувачення в суді підтримував заступник прокурора УРСР, а підсумкову довідку про процес підписав Голова Верховного суду УРСР П. Х. Нощенко. Щоденні звіти на ім'я Л. Г. Мельникова готувалися в адміністративному відділі ЦК КПУ, який опікався усіма правоохоронними органами і його завідувач І. Голинний дозволив собі критичні зауваження на адресу заступника прокурора УРСР, що ще раз свідчить про те, що «керівною і спрямовуючою силою» в республіці в цей час була компартія. Глядачів в зал судового засідання теж відбирали представники компартії з Київського міськкому КПУ, тобто і це було під контролем правлячої партії тоталітарного режиму. Обвинувачені, судячи з матеріалів судового про-

цесу, були людьми низьких моральних якостей, більшість з них була членами компартії, їхніми вчинками керувала жадібність та прагнення досягти високого рівня життя будь-яким, хай навіть незаконним, способом. Вони скористалися недоліками соціалізму, неспроможністю радянської держави забезпечити своїх

громадян необхідною кількістю продуктів, продажністю компартійних та радянських керівників Подільського району, недостатнім контролем за діяльністю райхарчоторгу з боку вищих органів. І, насамкінець, відзначимо, що все відбувалося в добу правління Сталіна, а славленого «порядку» не було.

Список використаних джерел

1. Саблук С. А. Кримінально-правовий контроль за злочинністю в Україні у 1922-1960 рр. : дис... докт. юр. Наук : 12.00.01, Київ, 2017. 476 с.
2. Пристайко О. В. НКВС-МВС УРСР (1934-1954 рр.): структурна побудова та функції (історико-правове дослідження) : дис...канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ. 2021. 272 с.
3. Герус М. М. Кримінальне судочинство в УРСР у післявоєнний період (1945-1958 рр.): історико-правове дослідження: дис...канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків. 2021. 272 с.
4. Греченко В. А., Ярмиш О. Н. Міліція в Україні в період часткової лібералізації політичного режиму (березень 1953 – серпень 1962 рр.) : історико-правове дослідження. Х. : Промарт, 2024. 452 с.
5. Греченко В. А. 1953-й рік в історії міліції Української РСР. *Світ Кліо*. 2021. №2. (1). С. 36–47.
6. Греченко В. А. «Харківська справа» 1953 року. Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26-ї річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.) / редкол.: Д. В. Швець (голова), О. М. Бандурка, С. М. Гусаров та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. С. 156–158.
7. Ярмиш О. Н., Греченко В. А. «Справа про патоку» – перший резонансний економічний злочин в деокупованому Харкові (1943 р.). Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»with Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference, Cambridge, August18, 2023. Cambridge: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2023. Рр. 79–82.
8. Ярмиш О. Н., Греченко В. А. Смерть тирана. Як населення України реагувало на кончину Сталіна. (Із донесень, перлюстрації та зведень державної безпеки). *LexInform. Юридичні новини України*. 2022. 6 листопада.
9. Центральний державний архів громадських об'єднань та україніки (ЦДАГОУ). Ф.1. Оп.24. Спр 2811. Арк. 128-144.
10. Справа лікарів : Вікіпедія. URL. : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2 (дата звернення: 17.03.2024).

References

1. Sabluk, S.A. (2017). Criminal and legal control over crime in Ukraine in 1922-1960: Dissertation for Doctor of Law. Kyiv, 2017. 476 p. [in Ukrainian].

2. Prystayko, O.V.(2021). NKVD-MVS of the Ukrainian SSR (1934-1954): structural structure and functions (historical and legal research): Dissertation of C. Law: 12.00.01. Kyiv, 2021.272 p. . [in Ukrainian].
3. Gerus, M. M. (2021).. Criminal justice in the Ukrainian SSR in the post-war period (1945-1958): historical and legal research: dis...c. jurid. sciences: 12.00.01. Kharkiv, 2021.272 p.. [in Ukrainian].
4. Grechenko, V. A., Yarmysh, O.N. (2024). The police in Ukraine during the period of partial liberalization of the political regime (March 1953 – August 1962): a historical and legal study. Kh.: Promart, 2024.452 p.[in Ukrainian].
5. Grechenko V.A.(2021). 1953 in the history of the militia of the Ukrainian SSR. World of Clio.2. (1).36–47. [in Ukrainian].
6. Grechenko, V.A. (2020). "Kharkiv case" 1953. The path of success and development prospects (to the 26th anniversary of the founding of the Kharkiv National University of Internal Affairs): materials of the international scientific and practical conference (Kharkiv, November 20, 2020) / editors: D. V. Shvets (chairman), O. M. Bandurka, S. M. Gusarov and others; Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kharkiv. National University of Internal Affairs. Kharkiv: KhNUVS.P.156-158. [in Ukrainian].
7. Yarmysh O.N., Grechenko V.A. (2023). "The molasses case" - the first high-profile economic crime in de-occupied Kharkiv (1943) .) // Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»with Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference, Cambridge, August18, 2023. Cambridge: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2023. Pp. 79-82.[in Ukrainian].
8. Yarmysh O.N., Grechenko V.A. (2022). The Death of a Tyrant. How the Population of Ukraine Reacted to Stalin's Death. (From Reports, Illustrations and State Security Reports). LexInform. Legal News of Ukraine.2022. November 6. LexInform. Yurydychni novyny. [in Ukrainian].
9. Central State Archive of Public Associations and Ukrainian Studies (TSAGOU) C.1 D.24. F.2773. L.1 – 105 [in Ukrainian].
10. The doctors' case. URL.: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2[in Ukrainian].

Yarmysh O., Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Professor of the Department of Theory and History of State and Law National Academy of the Security Service of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

ORCID: 0000-0002-4811-4520

Grechenko V., Doctor of Historical Sciences, Professor, Honored Education Worker of Ukraine, Head of Department of Humanities and Ukrainian Studies of the Kharkiv National University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-6046-0178

The case of the Podilsky Raikharchotorg in Kyiv (1953)ht

At the beginning of 1953, at the height of Stalin's totalitarian regime, economic crime in the Soviet state continued to remain at a fairly high level. This is evidenced